

РЕШЕНИЕ

№ 3455

гр. София, 01.07.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 19
състав**, в публично заседание на 17.06.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Доброслав Руков

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Моника Малинова, като разглежда дело номер **11607** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 и следващите, на Закона за изпълнение на наказания и задържане под стража, във връзка с чл. 203 и следващите от АПК, във връзка с чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/.

Делото е образувано по искова молба на Х. Т. И. от [населено място] и адрес за призоваване: [населено място], жк Л. Г, л. 5, вх. Ж, ет. 4, ап. 181 № 1, адвокат С. И. срещу Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“.

Размерът на иска е 10 000 лева.

Ищецът твърди, че е претърпял неимуществените вреди по време на изтърпяване на наложеното му наказание „лишаване от свобода“ в периода 22.05.2019 г. до датата на завеждане на исковата молба, в затвора в [населено място]. Вредите са претърпени в резултат на бездействия на затворническата администрация да представят затворническото му досие в Софийски Градски Съд, във връзка подадена от него молба за предсрочно условно освобождаване.

Ответникът по оспорването – Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“, в представения от пълномощника му писмен отговор, оспорва предявения иск, както по основание, така и по размер.

По време на проведените по делото открити съдебни заседания, ищецът, редовно призован не се явява лично. Упълномощеният от него адвокат И. поддържа иска. Представени са допълнителни съображения в писмен вид.

Ответникът - Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“, се представлява от юрисконсулт М.. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение. В дадения от съда срок са постъпили допълнителни писмени бележки, в които се посочва, че в случая няма незаконосъобразни бездействия, като ищецът сам е предизвикал забавянето на изпращането на затворническото му досие в съда, поради оттеглянето на молбата му по друго дело.

Участвалият в производството по делото прокурор, като представител на СГП, изразява становище за основателност на предявените искове. Счита, че размерът е твърде завишен и обезщетението следва да бъде определено в по-нисък разумен размер.

Административен Съд С. - град, I отделение, 19 състав, след като взе предвид направените в исковата молба твърдения, изразеното становище на пълномощника на ответника и това на представителя на СГП и се запозна с приетите по делото доказателства, намира за установено от фактическа страна, следното:

Между страните не се спори, че Х. Т. И. през по-голямата част на 2019 г. е бил в Затвора в [населено място], за изтърпяване на наложено му наказание „Лишаване от свобода“.

На 22.05.2019 г. ищецът е подал до СГС молба (вх. № 67155) за предсрочно условно освобождаване на основание чл. 70 от НК, във връзка с чл. 437, ал. 2 от НПК.

СГС е изискал затворническото досие на И. от Началника на Затвора в [населено място], за да може да разгледа искането, но досието е представено едва на 11.11.2019 г.

СГС е разгледал искането и с протоколно определение от 23.01.2020 г. ищецът е бил условно предсрочно освободен от изтърпяване на остатъка от наложеното му наказание от две години и шест месеца лишаване от свобода по НЧДС № 1733/2017 г. на СРС.

В писмените бележки на пълномощника на ответника по оспорването се сочи, че забавянето при изпращането на досието на И. е било причинено от няколко заведени от И. през същия период дела в СГС и АССГ (посочени подробно с номера в бележките), по които е било изискано затворническото му досие и Затвора в [населено място] не е разполагал с необходимия брой копия от същото.

Административен Съд С. - град, I отделение, 19 състав, след преценка на събраните по делото доказателства по отделно и в съвкупност и съобразявайки доводите на страните, приема от правна страна следното:

По допустимостта на иска: искът е допустим, защото ищецът твърди, че е претърпял неимуществени вреди от незаконосъобразни бездействия на длъжностни лица при Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“, касаещи несвоевременното изпращане на затворническото му досие в Софийски Градски Съд, във връзка с подадено от него искане за условно предсрочно освобождаване. Ищецът е активно легитимиран и твърди, че е претърпял неимуществени вреди.

Разгледан по същество, искът е неоснователен.

В чл. 7 от Конституцията на Република България е предвидено, че държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица. Проекция на този принцип е разпоредбата на чл. 203 от АПК, съгласно която исковете за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, се разглеждат по реда на тази глава, а за неуредените въпроси се

прилагат разпоредбите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. За да се разграничат отговорността за причинени вреди по чл. 45 и следващите от ЗЗД и тази по чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, следва да се направи анализ, чрез съпоставка на двете норми. На първо място различието по между им е свързано с тяхното основание. Отговорността по ЗЗД почива на забраната да не се вреди другиму, докато отговорността по ЗОДОВ е изградена върху идеята за задължение на държавата и общините да спазват правата и законните интереси на гражданите. Именно при неспазване на това основно задължение и когато в следствие на него е причинено увреждане на граждани и юридически лица, възниква основание за ангажиране на отговорност на съответните държавни институции. Съгласно чл. 205 от АПК това са юридическите лица, представлявани от органа, от чийто незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите. Отговорността по чл. 45 от ЗЗД и тази по ЗОДОВ се изграждат на различна плоскост. Елемент от фактическия състав на неправомерното увреждане по ЗЗД, свързан с неговата субективна страна, винаги е вината, т.е. субективното отношение на деликвента към протоправното деяние. Характерно е за втория вид отговорност е, че е обективна и безвиновна. Тя възниква само при или по повод на осъществяване на административната дейност на държавата или общините. Чл. 203 от АПК и чл. 1 от ЗОДОВ употребяват термините "актове", "действия" и "бездействия", за които легално определение няма в цитираните закони, но под "акт" не следва да се разбира всеки такъв на административен орган или длъжностно лице, а определена категория актове - нормативни, общи и индивидуални административни актове. Издаването на подобни актове е регламентирано в съответните закони. Касае се за всички видове административни актове, издавани от държавни или общински органи в кръга на законово определената им компетентност.

Държавата и общините ще носят отговорност за вреди, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. Анализът на тази норма, налага разграничаване на дейността по издаване на административни актове и тази, която е проява на физическото действие или бездействие. Това има значение при решаване на въпроса за предпоставката, при която увреждания може да търси обезщетение. Незаконосъобразните административни актове са последица от несъобразност на поведението на длъжностните лица с разпоредбите на закона или подзаконовите нормативни актове.

Активно легитимирана страна по иска по чл. 284 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 от АПК, може да бъде всяко лице, което е било задържано под стража или във връзка с наложено му наказание „Лишаване от свобода“ и което твърди, че е претърпяло вреди, в следствие на актове, действия или бездействия на органи и длъжностни лица на затворническата администрация, в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС. Този иск представлява автономно средство за защита на частноправните субекти срещу несъобразна със закона административна дейност.

Фактическият състав на предявения иск с правно основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ с оглед фактическите твърдения на ищеца включва в кумулативна даденост: 1. наличие на действие или бездействие на длъжностно лице или орган на ответника; 2. незаконосъобразност на действието; 3. причинена вреда и нейния размер; 4. причинна връзка между незаконосъобразното действие на длъжностно лице или орган на ответника и настъпилния вредоносен резултат;

В разглеждания казус, настоящия съдебен състав намира, че първата предпоставка е доказана.

По силата на чл. 437, ал. 2 и ал. 3 от НПК, осъденият може и сам да подаде молба за предсрочно освобождаване по чл. 70 и 71 от Наказателния кодекс. Молбата се подава чрез началника на затвора, който задължително дава становище по молбата. Към предложението или молбата се прилагат личното досие на лицето, другите писмени материали от значение за правилното решаване на делото и списъкът на лицата, които трябва да бъдат призовани.

В посочената разпоредба ясно е дефинирано задължението на затворническата администрация при наличие на молба за предсрочно условно освобождаване от страна осъден да я изпрати до съответния, компетентен да я разгледа съд, като приложи личното затворническо досие на осъдения. Вярно е, че в закона не е посочен изричен срок, в който това следва да стане, но може да се направи обоснован извод, че този срок, следва да е максимално кратък, с оглед на характера на направеното искане – предсрочно условно освобождаване, т.е. възвръщане на гарантираното от чл. 5 на ЕКПЧ право на свобода на лицето, след като то е било лишено от него, вследствие на влязла в сила присъда за извършено престъпление.

В тази връзка, съдът не може да приема за основателно, направеното от пълномощника на ответника възражение, че не е разполагал с необходимия брой копия от досието на лишения от свобода. Дори същото да е било изпратено по друго дело, задължение на затворническата администрация е в максимално кратък срок да изиска от съда, където то се намира, копие, за да може то да бъде изпратено своевременно на съда, компетентен да разгледа искането за условно предсрочно освобождаване.

По изложените съображения съдът намира, че в случая наистина са налице незаконосъобразни бездействия на затворническата администрация при затвора в [населено място], които биха могли да бъдат предпоставка да възникване на вреди за лишения от свобода.

От друга страна, съдът не може да се съгласи, че твърдените неимуществени вреди се предполагат до доказване на противното, съгласно чл. 284, ал. 5, във връзка с ал. 1 от ЗИНЗС. Първата алинея на тази норма сочи, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3.

Според чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от ЗИНЗС, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. За нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Внимателният прочит на цитираните разпоредби налага извода, че законодателят ясно и недвусмислено е дефинирал нарушенията, които могат да доведат до жестоко, нечовешко или унизително отношение спрямо лишените от свобода. Само за твърдени неимуществени вреди, причинени от тези нарушения важи

предположението за съществуване им до доказване на противното (чл. 284, ал. 5). Per argumentum a contrario всички други вреди, причинени от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на органите на затворническата администрация, извън кръга на очертаните в чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС, подлежат на доказване от страна на лицето, което твърди, че ги е понесло.

В разглеждания случай е безспорно, че ищецът сочи, че причинените му неимуществени вреди са предизвикани от бездействия на затворническата администрация при Затвора в [населено място], касаещи с изпращането на затворническото му досие до СГС, във връзка с подадено от него искане за условно предсрочно освобождаване, т.е. тези бездействия попадат извън хипотезата на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС. Независимо от факта, че в исковата молба не е дефиниран точния характер и вид на твърдените неимуществени вреди, според на стоящия съдебен състав следва да се приеме, че те се изразяват в уронване на човешкото достойнство и пораждање на чувство на страх, незащитеност или малоценност, предвид основанието, на което е предявен иска – чл. 284, във връзка с чл. 3 от ЗИНЗС.

Поради факта, че настъпването на тези неимуществени вреди не се предполага до доказване на противното, съдът е дал изрични указания на ищеца, на основание чл. 171, ал. 4 от АПК, като му е указал (л. 59), че независимо, че според чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното, в негова тежест е да установи благоприятните за него обстоятелства и твърдения, на основание чл. 154 от ГПК, като може да поиска допускане на доказателства. Още повече, че в разглеждания случай, ответникът е представил доказателства, с които твърди, че опровергава твърденията и доводите на ищеца, оспорвайки исковата молба.

Указанието е дадено, защото в разглеждания казус деликтната отговорност на държавата не се презюмира от закона, поради което в тежест на ищеца (арг. чл.154, ал.1 ГПК, във връзка чл. 144 от АПК) е да проведе главно и пълно доказване на всички елементи от фактическия състав на предявения иск, а за съда съществува задължение да приеме за ненастъпили тези правни последици, чийто юридически факт е останал недоказан.

В тежест на всяко лице, което твърди, че е претърпяло вреди от незаконосъобразни административни актове, действия или бездействия, е да докаже претърпените вреди, техния характер и размер и най-вече, че вредоносният резултат е в пряка причинно-следствена връзка с противоправното поведение на държавен или общински орган или длъжностно лице, при или по повод на изпълнението на административната дейност. Наличието на тези предпоставки ще бъде абсолютно условие за ангажиране на отговорността на държавата и съответно присъждане на обезщетение.

В разглеждания случай ищецът, въпреки дадените му указания не положи никакви усилия да докаже, че наистина е претърпял твърдените неимуществени вреди, поради което искът му остана недоказан и следва да бъде отхвърлен.

Ответникът, чрез пълномощника си е поискал присъждане на разноски, в отговора на исковата молба. Настоящият съдебен състав намира, че разпоредбите на чл. 286, ал. 2, изр. 1 и 2 от ЗИНЗС (тълкувани в тяхната взаимовръзка) се явяват специални по отношение на общите разпоредби на чл. 78, ал. 8 от ГПК, във връзка с чл. 10, ал. 4 от ЗОДОВ. Липсата на изрична уредба в ЗИНЗС, която да предвижда отговорност на ищеца за заплащане на адвокатско възнаграждение на ответника, ако последният е

бил защитаван от адвокат или юрисконсулт при отхвърляне пълно или частично на иска му, означава, че такова не се дължи.

Водим от горното и на основание чл. 284 и следващите, на Закона за изпълнение на наказания и задържане под стража, във връзка с чл. 203 и следващите от АПК, във връзка с чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, Административен Съд С. - град, I отделение, 19 състав,

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ иска на Х. Т. И. от [населено място] и адрес за призоваване: [населено място], жк Л. Г, л. 5, вх. Ж, ет. 4, ап. 181 № 1, чрез адвокат С. И. срещу Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“, за присъждане на обезщетение в размер на 10 000 лева, за претърпени от ищеца неимуществените вреди по време на изтърпяване на наложеното му наказание „лишаване от свобода“ в периода 22.05.2019 г. до датата на завеждане на исковата молба, в затвора в [населено място], вследствие на бездействия на затворническата администрация да представят затворническото му досие в Софийски Градски Съд, във връзка подадена от него молба за предсрочно условно освобождаване.

Решението подлежи на обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните, с касационна жалба пред троен състав на Административен Съд С.-град.